

Sbírka soudních rozhodnutí

Věc C-181/16

**Sadikou Gnandi
proti
État belge**

[žádost o rozhodnutí o předběžné otázce podaná Conseil d'État (Státní rada, Belgie)]

„Řízení o předběžné otázce – Prostor svobody, bezpečnosti a práva – Navracení neoprávněně pobývajících státních příslušníků třetích zemí – Směrnice 2008/115/ES – Článek 3 odst. 2 – Pojem ‚neoprávněný pobyt‘ – Článek 6 – Přijetí rozhodnutí o navrácení před rozhodnutím o opravném prostředku podaném proti zamítnutí žádosti o mezinárodní ochranu rozhodujícím orgánem – Listina základních práv Evropské unie – Článek 18, čl. 19 odst. 2 a článek 47 – Zásada nenavrácení – Právo na účinný procesní prostředek – Povolení setrvat v členském státě“

Shrnutí – rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 19. června 2018

- Předběžné otázky – Předložení sporu Soudnímu dvoru – Nezbytnost sporu probíhajícího před předkládajícím soudem*
(Článek 267 SFEU)
- Předběžné otázky – Pravomoc Soudního dvora – Výklad vnitrostátního práva – Vyloučení*
(Článek 267 SFEU)
- Kontroly na hranicích, azyl a přistěhovalectví – Přistěhovalecká politika – Navracení neoprávněně pobývajících státních příslušníků třetích zemí – Směrnice 2008/115 – Osobní působnost – Žadatel o mezinárodní ochranu, jehož žádost byla v řízení v prvním stupni zamítnuta – Zahrnutí – Povolení setrvat na území členského státu do vydání rozhodnutí o opravném prostředku proti tomuto zamítnutí – Neexistence vlivu*
[Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/115, bod 9 odůvodnění a čl. 6 odst. 4 a 6; směrnice Rady 2005/85, čl. 7 odst. 1 a čl. 39 odst. 3 písm. a)]
- Kontroly na hranicích, azyl a přistěhovalectví – Přistěhovalecká politika – Navracení neoprávněně pobývajících státních příslušníků třetích zemí – Směrnice 2008/115 – Opravný prostředek proti rozhodnutí o navrácení nebo rozhodnutí o vyhoštění – Právo na účinnou soudní ochranu – Zásada nenavrácení – Automatický odkladný účinek tohoto opravného prostředku podaného k soudu*

(Listina základních práv Evropské unie, článek 18, čl. 19 odst. 2 a článek 47; směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/115, článek 6)

5. *Kontroly na hranicích, azyl a přistěhovalectví – Přistěhovalecká politika – Navracení neoprávněně pobývajících státních příslušníků třetích zemí – Směrnice 2008/115 – Rozhodnutí o navracení přijaté vůči státnímu příslušníkovi třetí země po zamítnutí jeho žádosti o mezinárodní ochranu a před vydáním rozhodnutí o opravném prostředku proti tomuto zamítnutí – Přípustnost – Podmínky – Přerušování řízení o navracení do vydání rozhodnutí o uvedeném opravném prostředku – Žadatel, který může požívat práv plynoucích ze směrnice 2003/9 a dovolávat se změn okolností nastalých po přijetí rozhodnutí o navracení*

[Listina základních práv Evropské unie, článek 18, čl. 19 odst. 2 a článek 47; směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/115, článek 5, čl. 6 odst. 1, články 7 a 15; směrnice Rady 2005/85; směrnice Rady 2003/9, čl. 2 písm. c) a čl. 3 odst. 1]

1. Viz znění rozhodnutí.

(viz bod 31)

2. Viz znění rozhodnutí.

(viz bod 34)

3. Podle čl. 7 odst. 1 směrnice 2005/85 může žadatel o mezinárodní ochranu v členském státě setrvat výlučně za účelem řízení do vydání rozhodnutí v řízení v prvním stupni, kterým se zamítá žádost o mezinárodní ochranu. Toto právo setrvat sice nezakládá podle výslovné dikce tohoto ustanovení nárok na povolení k pobytu, avšak zejména z bodu 9 odůvodnění směrnice 2008/115 vyplývá, že uvedené právo setrvat brání tomu, aby pobyt žadatele o mezinárodní ochranu byl považován za „neoprávněný“ ve smyslu této směrnice během období od podání jeho žádosti o mezinárodní ochranu až do vydání rozhodnutí v řízení v prvním stupni o této žádosti.

Jak jednoznačně vyplývá ze znění čl. 7 odst. 1 směrnice 2005/85, právo setrvat zakotvené v tomto ustanovení zaniká vydáním rozhodnutí v řízení v prvním stupni, kterým rozhodující orgán zamítá žádost o mezinárodní ochranu. Při neexistenci práva nebo povolení k pobytu uděleného dotyčné osobě na jiném právním základě, zejména na základě čl. 6 odst. 4 směrnice 2008/115, který neúspěšnému žadateli umožňuje splnit podmínky vstupu, pobytu nebo bydliště v dotyčném členském státě, má toto zamítavé rozhodnutí za následek, že již po jeho vydání tento žadatel nadále nesplňuje uvedené podmínky, takže se jeho pobyt stává neoprávněným. Rozhodnutí o navracení může tedy být v zásadě přijato vůči takovému státnímu příslušníkovi bezprostředně po tomto zamítnutí nebo současně s ním v rámci jednoho správního aktu.

Je sice pravda, že čl. 39 odst. 3 písm. a) směrnice 2005/85 poskytuje členským státům možnost stanovit pravidla, jež žadatelům o mezinárodní ochranu umožní setrvat na jejich území až do rozhodnutí o opravném prostředku proti zamítnutí žádosti o mezinárodní ochranu. Je rovněž pravda, že Soudní dvůr v bodech 47 a 49 rozsudku ze dne 30. května 2013, Arslan (C-534/11, EU:C:2013:343), rozhodl, že povolení setrvat pro účely účinného uplatnění opravného prostředku proti zamítnutí žádosti o mezinárodní ochranu brání použití směrnice 2008/115 na státního příslušníka třetí země, který podal tuto žádost, až do rozhodnutí o opravném prostředku proti zamítnutí této žádosti. Z uvedeného rozsudku však nelze vyvodit, že takové povolení setrvat nedovoluje učinit závěr, že již poté, co byla žádost o mezinárodní ochranu zamítnuta, a s výhradou existence takového práva nebo povolení k pobytu, jaká jsou uvedena v bodě 41 tohoto rozsudku, se pobyt dotyčné osoby stává neoprávněným ve smyslu směrnice 2008/115.

(viz body 40–44, 59)

4. Z judikatury Soudního dvora vyplývá, že pokud se stát rozhodne navrátit žadatele o mezinárodní ochranu do země, ve vztahu k níž panují vážné důvody se domnívat, že by zde byl vystaven skutečnému riziku zacházení odporujícím článku 18 Listiny, ve spojení s článkem 33 Ženevské úmluvy, nebo článku 19 odst. 2 Listiny, právo na účinnou soudní ochranu zakotvené v článku 47 Listiny vyžaduje, aby měl tento žadatel k dispozici právní prostředek nápravy s automatickým odkladným účinkem proti vykonání opatření umožňujícího jeho navrácení (v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 18. prosince 2014, *Abdida*, C-562/13, EU:C:2014:2453, bod 52, a ze dne 17. prosince 2015, *Tall*, C-239/14, EU:C:2015:824, bod 54).

Je pravda, že Soudní dvůr již judikoval, že absence odkladného účinku u opravného prostředku proti rozhodnutí, kterým se zamítá žádost o mezinárodní ochranu, je v zásadě v souladu se zásadou nenavrácení a článkem 47 Listiny, neboť vykonání tohoto rozhodnutí nemůže samo o sobě vést k vyhoštění dotyčného státního příslušníka třetí země (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 17. prosince 2015, *Tall*, C-239/14, EU:C:2015:824, bod 56). Naproti tomu opravný prostředek podaný proti rozhodnutí o navrácení ve smyslu článku 6 směrnice 2008/115 musí k zajištění toho, aby ve vztahu k dotyčnému státnímu příslušníkovi třetí země byly splněny požadavky plynoucí ze zásady nenavrácení a článku 47 Listiny, mít automatický odkladný účinek, neboť by tento státní příslušník mohl být v důsledku uvedeného rozhodnutí vystaven skutečnému riziku zacházení odporujícím článku 18 Listiny, ve spojení s článkem 33 Ženevské úmluvy, nebo zacházení odporujícím čl. 19 odst. 2 Listiny (v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 18. prosince 2014, *Abdida*, C-562/13, EU:C:2014:2453, body 52 a 53, a ze dne 17. prosince 2015, *Tall*, C-239/14, EU:C:2015:824, body 57 a 58). Totéž platí *a fortiori* pro případné rozhodnutí o vyhoštění ve smyslu čl. 8 odst. 3 této směrnice.

(viz body 54–56)

5. Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/115/ES ze dne 16. prosince 2008 o společných normách a postupech v členských státech při navrácení neoprávněně pobývajících státních příslušníků třetích zemí, ve spojení se směrnicí Rady 2005/85/ES ze dne 1. prosince 2005 o minimálních normách pro řízení v členských státech o přiznávání a odnímání postavení uprchlíka a s ohledem na zásadu nenavrácení a právo na účinnou právní ochranu, zakotvené v článku 18, čl. 19 odst. 2 a článku 47 Listiny základních práv Evropské unie, musí být vykládána v tom smyslu, že nebrání vydání rozhodnutí o navrácení podle čl. 6 odst. 1 směrnice 2008/115 vůči státnímu příslušníku třetí země, který podal žádost o mezinárodní ochranu, již po zamítnutí této žádosti rozhodujícím orgánem nebo současně s ním v rámci jednoho správního aktu, a tedy před ukončením soudního řízení o opravném prostředku podaném proti tomuto zamítnutí, zejména pod podmínkou, že dotyčný členský stát zaručí, že všechny právní účinky rozhodnutí o navrácení budou pozastaveny do vydání rozhodnutí o tomto opravném prostředku, že uvedený žadatel bude moci během tohoto období požívat práv, která vyplývají ze směrnice Rady 2003/9/ES ze dne 27. ledna 2003, kterou se stanoví minimální normy pro přijímání žadatelů o azyl, a že se bude moci dovolávat jakékoli změny okolností, jež nastane po přijetí rozhodnutí o navrácení, která by mohla mít významný dopad na posouzení situace dotyčného z hlediska směrnice 2008/115, zejména jejího článku 5, což přísluší ověřit vnitrostátnímu soudu.

V této souvislosti musí členské státy zajistit plnou účinnost opravného prostředku proti rozhodnutí o zamítnutí žádosti o mezinárodní ochranu, v souladu se zásadou rovnosti zbraní, což vyžaduje zejména pozastavení všech účinků rozhodnutí o navrácení během lhůty pro podání tohoto opravného prostředku, a pokud je takový opravný prostředek podán, až do rozhodnutí o něm. V tomto ohledu nestačí, aby dotyčný členský stát upustil od nuceného výkonu rozhodnutí o navrácení. Je naopak nezbytné, aby všechny právní účinky tohoto rozhodnutí byly pozastaveny, a tedy zejména aby lhůta pro dobrovolné opuštění území stanovená v článku 7 směrnice 2008/115 nezačala plynout, dokud je dotyčnému povoleno setrvat v dotyčném členském státě. Navíc během této lhůty nemůže být dotyčný zajištěn za účelem vyhoštění na základě článku 15 této směrnice.

Kromě toho musí dotyčný v zásadě mít možnost požívat práv plynoucích ze směrnice 2003/9 až do rozhodnutí o opravném prostředku proti zamítnutí jeho žádosti o mezinárodní ochranu v řízení v prvním stupni ze strany rozhodujícího orgánu. Článek 3 odst. 1 této směrnice totiž váže její použití pouze na existenci povolení k pobytu na území jakožto žadatel, a tudíž nevylučuje takové použití v případě, kdy dotyčný pobývá v dotyčném členském státě neoprávněně ve smyslu směrnice 2008/115, byť je držitelem takového povolení. V tomto ohledu z čl. 2 písm. c) směrnice 2003/9 vyplývá, že si dotyčný zachovává své postavení žadatele o mezinárodní ochranu ve smyslu této směrnice, dokud nebylo o jeho žádosti pravomocně rozhodnuto (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 27. září 2012, Cimade a GISTI, C-179/11, EU:C:2012:594, bod 53).

(viz body 61–63, 67 a výrok)